

25.11.2021

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Tämä tiedote on julkaistu tutkimuksen verkkosivuilla <https://viittomatesti.cc.jyu.fi/> ja toimitetaan arvioitavan huoltajalle ennen arviointityökalun käyttöä

Arvoisa viittomakieltä omaksuvan lapsen huoltaja

Saat tämän tiedotteen, koska lapsesi kielitaidon arvioija käyttää Jyväskylän yliopiston VIKKE-hankkeessa (Viittomakieltä omaksuvien lasten kielen kehityksen arviointi, kartoitus ja tukitoimenpiteet) luotua verkkopohjaista arviointityökalua.

Jyväskylän yliopisto tarjoaa arviointityökalua käyttöön ammattilaisille osaksi koulun/opetuksen/kuntoutuksen normaalia toimintaa. Arviointityökalun käytöstä ei peritä maksua, mutta sen saa käyttöönsä vasta Jyväskylän yliopiston järjestämän koulutuksen jälkeen. Koulutuksessa käsitellään lasten kielitaidon arviointiin liittyviä käytännön asioita alkaen arviointitilanteen rakentamisesta, arviointitilanteessa toimimisesta ja lopulta tulosten tulkinnasta.

Arviointityökalun käytössä kertyy arvokasta tietoa lasten suomalaisen viittomakielen taidoista. Jyväskylän yliopisto pyytää suostumustanne käyttää lapsenne kielitaidon arvioinnissa kerättyjä tietoja “Viittomakieltä omaksuvien lasten suomalaisen viittomakielen kehityksen piirteet ja kehityksen arviointi” -tutkimuksessa. Keräämme tutkimuksessa anonymisoitua tutkimusaineistoa arviointityökalun käytöstä. Tutkimuksessa selvitetään arviointityökalun käyttöä ja toimivuutta lapsen kielitaidon mittarina ja tarkastellaan lasten suomalaisen viittomakielen kehityksen piirteitä. Tutkimukseen osallistunee arviolta yhteensä 100 suomalaista viittomakieltä omaksuvaa lasta. Tarkastelemme aineistosta arviointityökalun luotettavuutta osana lasten suomalaisen viittomakielen taidon arviointia sekä lasten suomalaisen viittomakielen kehityksen piirteitä. Toivomme, että sinä ja lapsesi osallistutte tutkimukseen.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Suostumalla tutkimukseen annatte luvan lapsenne suomalaisen viittomakielen taidon arvioinnista kertyvän tiedon luovuttamisen tutkimuksen käyttöön. Suostumus ei vaikuta arviointimateriaalin käyttömahdollisuuksiin, vaan lapsenne kielitaitoa voidaan arvioida normaaliin tapaan riippumatta siitä haluatteko osallistua tutkimukseen vai ette.

Arviointityökaluun kerättävät ja tutkimuskäyttöön pyydetävät tiedot

Arviointityökaluun ei tallenneta mitään suoraa tunnistetietoa lapsestasi. Kielitaidon arvioija tallentaa lapsen tiedot arviointityökaluun numerokoodilla tai muulla pseudonyymillä, jolla hän pystyy yhdistämään tekemiensä arviointien tulokset tiettyyn lapseen. Jyväskylän yliopisto ei saa missään vaiheessa tietoonsa, ketä pseudonyymeillä tarkoitetaan. Kielitaidon arvioija tallentaa myös mahdollisesti antamanne suostumuksen tutkimuskäyttöön.

Tutkimuskäyttöön pyydetään luovutettavaksi seuraavia arviointityökaluun kirjattuja tietoja:

- lapsen ikä arvioinnin suoritushetkellä
- lapsen ja huoltajan/huoltajien kuulostatus
- lapsen sukupuoli

- arviointimateriaalin tehtävissä suoriutumisen tulokset (pistemäärä).

Tietojen anonymisointi ja siirto tutkimuskäyttöön

Tietoa tutkimustarkoitukseen siirrettäessä tarkastetaan ensin, että suostumus tutkimuskäyttöön on annettu ja edelleen voimassa. Tutkimuskäyttöön siirrettävistä tiedoista poistetaan arviointityökalusta löytyvä tieto siitä, kuka lapsen kielitaidon arvioijana on toiminut. Myös kielitaidon arvioijan käyttämä pseudonyymi poistetaan. Näin tutkimuskäyttöön siirtyvistä tiedoista ei voida välillisesti tai lisätietojenkaan avulla päätellä, kenestä on kysymys. Paluuta tunnistettavaan tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja.

Tutkimusaineistoa tallennetaan tutkimuksen käyttöön aina lukukauden tai lukuvuoden päätteeksi. Aineiston kerääminen päättyy viimeistään vuoden 2027 loppuun mennessä tai kun katsotaan, että aineiston kerääminen tutkimuksen suorittamisen tai arviointityökalun kehittämisen näkökulmasta ei ole enää tarpeellista. Yksittäisen lapsen kohdalla aineiston kerääminen päättyy myös, jos huoltaja tai lapsi peruuttaa suostumuksen tutkimukseen, arvioija lopettaa arviointityökalun käytön, tai jos opetus- tai kuntoutussuhden arvioijan ja lapsen välillä päättyy.

Tutkimuksesta mahdollisesti aiheutuvat riskit, haitat ja epämukavuudet

Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu teille mitään riskejä, haittoja tai epämukavuuksia eikä ylimääräistä vaivaa.

Tutkimuksen kustannukset ja rahoitus

Tutkimus rahoitetaan VIKKE-hankkeen budjetista. VIKKE-hanketta rahoittaa Opetus- ja Kulttuuriministeriö.

Tutkimukseen osallistumisesta ei makseta palkkiota. Tutkimukseen osallistumisesta ei aiheudu teille kustannuksia.

Kerätyn tutkimusaineiston käyttö

1. Vikke-hankeessa

Tietoa käytetään tutkimuksessa tarkastelemaan viittomakieltä omaksuvien lasten suomalaisen viittomakielen taitoa ja sen kehitystä. Lasten suomalaisen viittomakielen kehitystä tarkastellaan kielitaidon eri osa-alueilla lasten suomalaisen viittomakielen kehityksen arviointiin suunnatun verkkopohjaisen arviointityökalun avulla. Arviointityökalu sisältää viisi erilaista arviointimateriaalia, joiden avulla voidaan arvioida ikävälillä 0;8–15;0 olevien lasten varhaisen vuorovaikutuksen piirteitä, ymmärtävän ja tuottavan viittomavaraston taitoja, suomalaisen viittomakielen kieliopillisten rakenteiden ymmärtämisen ja tuottamisen taitoja sekä kerrontataitoja. Tutkimuksessa tarkastellaan erityisesti arviointimateriaalin toimivuutta viittomakieltä omaksuvien lasten parissa työskentelevien ammattilaisten käytössä. Aineisto koostuu viittomakieltä omaksuvien lasten arviointityökalun eri arviointimateriaaleihin liittyvien tehtävissä suoriutumisen tuloksista. Kertyvä aineiston koostuu muun muassa lasten oikeiden ja virheellisten vastausten lukumäärästä ja tehtävissä saaduista pistemääristä.

Lisätietoa löydätte VIKKE-hankkeen verkkosivuilta <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/kivi/opiskelu/tutkinto-ohjelmat-ja-oppiaineet/viittomakieli/tutkimus-2/vikke-viittomakielisten-lasten-kiellellisen-kehityksen-arviointi-kartoitus-ja-tukitoimenpiteet>.

2. Vikke-hankkeen jälkeen

Tutkimusryhmän jäsenet voivat käyttää ja hyödyntää tutkimusaineistoa ja -materiaalia tutkimukseen sekä koulutus- ja opetustyöhön ollessaan työ- tai opiskelusuhteessa Jyväskylän yliopistoon. Jyväskylän yliopisto voi päättää aineiston käytöstä myös muuhun tutkimukseen tai tutkimuksellisten käyttöoikeuksien myöntämisestä Jyväskylän yliopiston ulkopuolisille tutkijoille vastuullisen tutkijan suostumuksella. Aineistoa ei kuitenkaan tulla hyödyntämään kaupallisesti. Lisätietoa kulloinkin meneillään olevista tutkimushankkeista ja niiden tuottamista tutkimustuloksista löydätte viittomakielen keskuksen verkkosivuilta (<https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/kivi/opiskelu/tutkinto-ohjelmat-ja-oppiaineet/viittomakieli/tutkimus-2/tutkimus-1>)

Tutkimustuloksista tiedottaminen ja tutkimustulokset

Tutkimuksen tuloksista julkaistaan tieteellisiä kansainvälisiä artikkeleita erilaisissa julkaisukanavissa. Lisäksi tutkimuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan tiedeyhteisöä ja muuta laajempaa yleisöä, kuten viittomakielisten lasten kanssa työskenteleviä eri alojen asiantuntijoita, erilaisissa kansainvälisissä ja kansallisissa seminaareissa, konferensseissa jaluentotapahtumissa vuosittain. Tietoa tutkimuksen tuloksista ja etenemisestä julkaistaan myös hankkeen kotisivuilla <https://vikke.nmi.fi> Koska tutkimuksen käyttöön siirtyvä aineisto on anonymisoitua eikä yksittäistä lasta voida sieltä tunnistaa, yksittäisen lapsen tuloksia ei lapselle tai huoltajalle tutkimuksen puitteissa pystytä antamaan. Arvioija käyttää arviointityökalua osana lapsen opetuksen/kuntoutuksen normaalia käytäntöä, johon kuuluvat myös lapsen kehityksestä ja oppimisesta tarjottavan tiedon antaminen lapselle ja huoltajalle.

Suostumus tutkimuksen osallistumiseen

Luettuanne tämän tiedotteen, pyydämme ilmoittamaan kielitaidon arvioijalle, haluatteko osallistua tutkimukseen. Kielitaidon arvioija dokumentoi antamanne suostumuksen arviointityökaluun lapsenne kohdalle. Kielitaidon arvioija kysyy suostumuksen tutkimuskäyttöön myös lapseltanne. Suostumuksen voi peruuttaa milloin tahansa ilmoittamalla asiasta kielitaidon arvioijalle. Suostumuksen peruuttaminen ei kuitenkaan poista tutkimuskäyttöön jo siirrettyä anonyymiä tietoa.

Lisätietoja tutkimuskäytöstä antaa

Tutkimuksen vastuullinen johtaja Laura Kanto, +358504305760, laura.m.k.kanto@jyu.fi, Seminaarinkatu 15 40014, A337.1.4.

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA LAPSILLE

Opettajasi/kuntouttajasi on päättänyt toteuttaa kanssasi erilaisia viittomakielisiä tehtäviä. Tehtävissä näet viittomia, kuvia, viittomakielisiä lauseita tai tarinoita.

Tehtävissä sinua pyydetään kertomaan esimerkiksi mitä näet kuvassa, mitä tarinassa tapahtuu tai mikä annetuista vaihtoehdoista on mielestäsi oikea vastaus.

Jokaiseen tehtävään annetaan erikseen ohje. Ennen jokaista tehtävää harjoittelet tehtävän suorittamista yhdessä opettajan/kuntouttajan kanssa. Aina jos sinulla on jotain kysyttävää tehtävästä voit kysyä aikuisen apua tai lisätietoa.

Kuva 1.

Tehtäviä tehdään, että opettajasi/kuntouttajasi näkee miten hyvin jo osaat viittomakieltä. Tätä tietoa hän käyttää opetuksesi/kuntoutuksesi suunnittelussa ja toteutuksessa. Tehtävissä onnistuminen ei vaikuta arvosanaasi.

Tehtävät on tehty VIKKE-hankkeessa Laura Kanto nimisen tutkijan omassa tutkimuksessa.

Kuva 2.

Kuva 3.

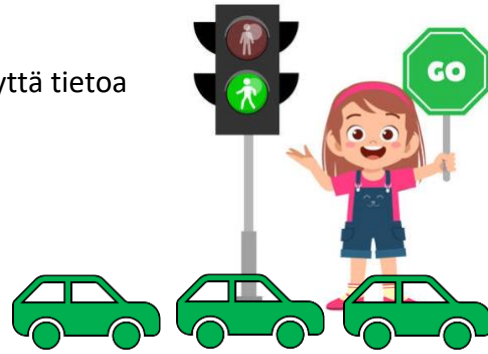
Tutkimus on parhaillaan käynnissä ja sinulla on nyt mahdollisuus myös osallistua tutkimukseen. Kun teet tehtäviä opettajasi/kuntouttajasi kanssa tallentuu tehtävistä erilaista tietoa verkkoympäristöön.

Kuva 4.

Tieto on sellaista, että sinua ei tiedosta voi tunnistaa. Tieto on esimerkiksi oma ikäsi, tehtävien pistemäärä ja erilaisten vastausten tyypit.

Jos haluat osallistua tutkimukseen, tehtävistä kertynyttä tietoa voidaan tallentaa ja käyttää tutkimuksessa.

Kuva 5.

Kuva 6.

Jos et halua osallistua tutkimukseen, tehtävistä kertynyt tieto jää vain opettajasi/kuntouttajasi käyttöön. Sinun suostumus ei vaikuta siihen, miten opettajasi/kuntouttajasi tehtäviä kanssasi toteuttaa. Eli voit täysin itse päättää suostutko mukaan tutkimukseen vai et. Siitä ei tule sinulle mitään seurauksia eikä suostumuksesi vaikuta arvosanaasi tai arvointiisi. Voit myös milloin tahansa muuttaa mielesi suostumuksen suhteen.

Tutkimuksessa ei tarkastella vain sinun omaa suoritusta. Tutkimukseen osallistuu paljon lapsia, jotka tekevät samoja tehtäviä. Tutkijat tutkivat miten nämä viittomakieliset tehtävät toimivat, miten ne arvioivat lasten viittomakielen taitoa ja miten lasten viittomakielen taito kehittyi. Tutkimuksen kautta opitaan uutta tietoa. Uudesta tiedosta kirjoitetaan erilaisia artikkeleita ja tekstejä ja tietoa jaetaan myös esimerkiksi koulutuksissa muille tutkijoille, opettajille ja kuntouttajille.

Kuva 7.

Ohje arvioijalle:

Tätä kuvamateriaalia ja tekstiä hyödynnetään tiedottamalla lapselle tutkimuksesta ja kysyttäessä lapsen suostumusta tutkimukseen. On tärkeää, että tutkimuksesta kerrotaan lapselle kehitystason mukaisesti ja kysytään suostumus tutkimukseen osallistumisesta niin, että varmistetaan tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus.

Lapsi voi esimerkiksi allaolevaa kuvaa osoittamalla valita haluaako osallistua tutkimukseen osoittamalla lasta, jolla on vihreä kyltti vai kieltäytyä osoittamalla lasta, jolla on punainen kyltti. Lapsen vastaus dokumentoidaan arviointityökalun verkkoympäristöön luodessasi lapselle omaa pseudonyymiä. Näin varmistetaan, että tutkimukseen siirtyy anonyymi data vain sekä vanhemman että lapsen suostuksesta.

